[2023] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 991

ਐਮ/ਐਸ ਅਲਪਾਈਨ ਹਾਊਸਿੰਗ ਡੈਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ

ਬਨਾਮ

ਅਸ਼ੋਕ ਐਸ ਧਾਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 73 ਦਾ 2023)

ਜਨਵਰੀ 19, 2023

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 – ਧਾਰਾ 34(2)(ਏ) – 2019 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ – ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਵੀ ਧਾਰਾ 34(2)(ਏ) ਦੇ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 33/2019 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 34(2)(ਏ) ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ – ਧਾਰਾ 34(2)(ਏ) ਪ੍ਰੀ-ਸੋਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ "ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ" – ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਸਥ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਮੰਗਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34(2)(ਏ) ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੁਆਰਾ – ਹਲਫਨਾਮੇ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨੇਤਰੀ ਨੂੰ ਤਬ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚਾਈ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗੀ – ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ/ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 : ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) – ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਇਨਾਮ ਨੂੰ "ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ" ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਪਹੁੰਚ – ਜੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਇਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਧਾਰ ਕੇਵਲ ਇਨਾਮ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਡੀਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਇਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਦਾ ਬਚਾਅ ਖੁਦ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ : 1. ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਵੀ ਐਕਟ 33/2019 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ "ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਂਦਾ" ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34(2)(ਖ) ਵਿੱਚ

ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, "ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਂਦਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ "ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਐਕਟ 33/2019 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 6]

2. ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਪ੍ਰੀ-ਸੋਧ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 34 ਅਧੀਨ ਅਰਜੀਆਂ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ; ਇੱਕ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34(2)(ਖ) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਜਾਰੀ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਲਏ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਕਹੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੁਆਰਾ; ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ ਨੂੰ ਤਬ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚਾਈ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤਬ ਤੱਕ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 8]

3. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨਾਮ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਅਕਾਲੀ ਇਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮਧਿਅਕਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਮਧਿਅਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ, ਜੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮਧਿਅਕਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਮਧਿਅਕਾਲੀ ਇਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ/ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 9]

[2019] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 637 ਪੈਰਾ 7(iii) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ [2018] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 937 ਪੈਰਾ 7(iii) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ : ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 73 ਦਾ 2023.

ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਗਲੋਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 01.09.2021 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ W.P. ਨੰਬਰ 50799 ਦਾ 2019(GM/CPC) ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੋਭਾ ਗੁਪਤਾ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਗੁਪਤਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਮ. ਸੀ. ਧੀਂਗਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਬਾਲਾਜੀ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ, ਸੁਸ੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਰਾਓ, ਸੁਸ੍ਰੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਪ੍ਰਿਯਾ, ਅਬਦੁਲ ਸਲੀਮ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੋਹਰੀ ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1. ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 1.9.2021 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਸਿਵਿਲ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਵਾਬੀਆਂ – ਅਸਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਸਲ ਜਵਾਬੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 12.03.1998 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੁਰਸਕਾਰ ਖਿਲਾਫ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 38/1998 ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 34 ਬਿਨੈ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ IA ਨੰਬਰ 4 ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਬਿਨੈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੁਰਸਕਾਰ ਇੱਕ ਇਕਤਰਫਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 34 ਬਿਨੈ ਦੁਆਰਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਅੰਤਰਿਮ ਬਿਨੈ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਵਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਿਨੈ ਤੇ ਜਿਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2.1 ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 4 ਸੀ, ਨੇ ਉਕਤ ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਹੋਰ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2019 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਵਿੱਚ "ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ" ਦਾ ਭਾਵ "ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ" ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਕਤ ਸੋਧ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਅਧੀਨ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਧਾਰਾ 34(2)(ਖ) ਅਧੀਨ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੇ ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ/ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ।

2.2 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੂਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 (2)(ਕ) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2019 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਨਿਯਮ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਭਾਵ, ਧਾਰਾ 34(2)(ਕ) ਦੀ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸਰਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਫਿਜ਼ਾ ਡਵੈਲਪਰਜ਼ ਅਤੇ ਇੰਟਰ-ਟ੍ਰੇਡ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਏ.ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ.

(ਇੰਡੀਆ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਜੋ ਕਿ (2009) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 796 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੇਸ਼ੀ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ/ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

3. ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਲਾਜੀ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ – ਮੂਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

3.1 ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿੰਦਾਜਨਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 33/2019 ਰਾਹੀਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ" ਨੂੰ "ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ" ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੈ।

3.2 ਇਹ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਾਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਲੀ ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਬਿਨੈ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ/ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3.3 ਇਹ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਅਤੇ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ 2019 ਦੇ ਐਕਟ 33 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹਨ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ – ਮੂਲ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਵਿੱਚ "ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ" ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਯਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਅਧੀਨ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਵੱਖਰੇ ਆਧਾਰ/ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ

3.4 ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਫਿਜ਼ਾ ਡਵੈਲਪਰਜ਼(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਫਰੇਮਿੰਗ ਲਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 34(2) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਮਕੇ

ਗਲੋਬਲ ਫਾਇਨਾਂਸਿਅਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਗਿਰਧਾਰ ਸੌਂਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ (2018) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 49 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਜ਼ਾ ਡਵੈਲਪਰਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 34(2)(ਏ) ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੈਂਕਰਾ ਨਿੱਧੀ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ, ਜੋ ਕਿ (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 462 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਐਮਕੇ ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 34(2)(ਏ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

3.5 ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੈਮਿਨੀ ਬੇ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਇੰਟੀਗ੍ਰੇਟਡ ਸੇਲਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਲਿਮਿਟਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ (2022) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 753 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2019 ਦੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34(2)(ਏ) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 48(1) ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰੀ ਮਟੇਰੀਆ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34(2)(ਏ) ਅਤੇ 34(2)(ਬੀ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2019 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 39 ਅਤੇ 40 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 48 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੱਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 48(2) ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਕੇਵਲ “ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ” ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਹਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ।

3.6 ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਸੈੱਟਾਂ ਲਈ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਰਾਹਤ ਲਈ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 34(2) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 34(2) (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਐਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੋਜਾਂ/ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3.7 ਇਹ ਹੋਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵੀ, ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ "ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤ" ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੈਨਰਾ ਨਿਧੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਗਿਆਵਾਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ "ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ" ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

3.8 ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਤਰਕ ਕਿ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਗਮ ਨੇ ਖਾਤਾਸ ਦੀ ਕਲੱਬਿੰਗ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਤਰਕ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਿਗਮ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜੋ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਹੁਕਮ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਲਾਭ

ਲੈਣ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

3.9 ਇਹ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, (ਅ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਤਾਸ ਦੀ ਕਲੱਬਿੰਗ ਲਈ ਆਗਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਥੇ ਨਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਗਮ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 28.6.2004 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਛੁਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ (ਬੀ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੀ ਨਿਗਮ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ,

4. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਲਾਜੀ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਦੁਆਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ/ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸੰਗਠਨਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਜਾਂ ਲਿਆਂਦਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

4.1 ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 7.2.1997 ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1940 ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ 25.03.1997 ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਨਾਂ ਨੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996 ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਦਾ ਇਨਾਮ 12.03.1998 ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਤਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਰਾਖੀ ਗਈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਖਾਤਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਵੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਵਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਵਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਤਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਜਾਜਾਕਲੁਵੇ ਜਾਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ 17.03.2003 ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2)(b) (i) & (ii) ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨਾਮ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ, ਸਥਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

4.2 ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵ, ਐਕਟ 33/2019 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਹਨ “ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ”। ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ “ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ” ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਅਤੇ 34(2)(b) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਤੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4.3 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਤਾਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਿਜ਼ਾ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼ (ਉਪਰੋਕਤ); ਐਮਕੇ ਗਲੋਬਲ (ਉਪਰੋਕਤ); ਅਤੇ ਕੈਨਰਾ ਨਿਧੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਉਸ ਨੇ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਗਲਾ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਜੋ ਕਿ (2019) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 488 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਤਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ

ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਸੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਧਿਆਸਤੀ ਐਕਟ ਮਧਿਆਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ।

4.4 ਉਪਰੋਕਤ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ।

5. ਅਸੀਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

6. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਤੀ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੈ?

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਇਨਾਮ ਵੀ ਐਲਾਨਿਆ/ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਾਲ 1998 ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਨੂੰ ਐਕਟ 33/2019 ਰਾਹੀਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਾਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ 33/2019 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਨਾਮ ਵੀ ਐਕਟ 33/2019 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਪ੍ਰੀ-ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਦੀ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 33/2019 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਦਲਾਅ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤੀ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ “ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ” ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਬਦ “ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ” ਨੂੰ “ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ” ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਮਧਿਆਸਤੀ ਨੇ ਐਕਟ 33/2019 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

7. ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਪ੍ਰੀ-ਸੋਧ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ "ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਬੂਤ" ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਮਾਪਦੰਡ ਹੈ, ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(i) ਫਿਜ਼ਾ ਡਵੈਲਪਰਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਆਰਡਰ 14 ਨਿਯਮ 1 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ

“14. ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਲੋਂ ਜਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਫਰੇਮਿੰਗ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੁਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।”

XXX

17. ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਅਦਾਲਤੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

18. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

21. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਇੱਕ ਖਾਸ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਪਾਯ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਦੇ ਉਪ-ਭਾਗ (2) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਾਰ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਹੋਵੇ। ਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

22. ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਦੇ ਉਪ-ਭਾਗ (2) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਾਰ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਲਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਓ.ਪੀ. ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ "ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ" ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ [1ਲਾ ਐਡਨ., ਪੰਨਾ 768, ਪੈਰਾ (ਲ) 34-14]:

“ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕੇਵਲ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸੱਤ ਅਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਅਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਹੋਵੇ।ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਅਧਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 34(2)(ਏ) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੇ ਅਧਾਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਾਰ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਉਤਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਅਧਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 34(2)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।” ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਜਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਠਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਭਾਗ (2) ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਲਈ ਉਠਣ ਵਾਲੇ ਅਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਬਿਨਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਬੋਝ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

24. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਇੱਕ ਇਕਲੀ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਬਿਨਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਫਰੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

29. ਇੱਕ ਨਿਯਮਿਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਬਿਨਾਈਆਂ ਸਮੇਤ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ [ਕੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ]। ਪਰ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਬਿਨੈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਬਿਨੈ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾਵਾਂ 34(2)(ਅ)

ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਆਪਣੀ ਪਹਿਲ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲਾਇਕ ਹੈ ਤਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ।

31. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34(2) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਾਰ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ "ਸਾਬਤ" ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੌਕਾ ਜਵਾਬੀ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਹਲਫਨਾਮੇ ਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨੇਤਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਰੁਟੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਹੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੋ ਸਾਫ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 14 ਦੇ ਨਿਯਮ 1 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਫਰੇਮਿੰਗ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਭਿਨਨ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(ii) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਫਿਜ਼ਾ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼(ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਮਕੇ ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਂਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 21 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“21. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਲਈ 1996 ਦਾ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਲਏ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਿੱਲ ਨੰਬਰ 100 ਦਾ 2018 ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ [ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਹਾਂਸ, 2004 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਦਿੱਲੀ 106 : (2004) 3 ਅਰਬ ਐਲ.ਆਰ 306] · [ਸਿਆਲ ਬਾਇਓਐਨਰਜੀ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਬੀ.ਈ.ਸੀ

ਸਿਸਟਮਜ਼, 2004 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਦਿੱਲੀ 863 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ 2005 ਦਿੱਲੀ 95] , ਜੋ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 34(2)(ਏ) ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ [ਵੈਬ ਟੈਕਨੀਕਸ & ਨੈੱਟ ਸੁਲੂਸ਼ਨਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗਾਤੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, 2012 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਕੈਲ 4271] ਵੀ ਐਸਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ [ਪੰਜਾਬ ਐਸ.ਆਈ.ਡੀ.ਸੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੁਨੀਲ ਕੇ. ਕਾਂਸਲ (2012 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਪੰਜਾਬ & ਹਰਿਆਣਾ 19641)] ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਹੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਫਿਜ਼ਾ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼ [ਫਿਜ਼ਾ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼ & ਇੰਟਰ-ਟ੍ਰੇਡ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਏ.ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ (ਇੰਡੀਆ) (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ (2009) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 796 : (2011) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ (ਸਿਵ) 637] ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਰੇਸ਼ੋ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੋ ਇ

(iii) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫਿਜ਼ਾ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਨਾਰਾ ਨਿਧੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਆਇਆ। ਐਮਕੇ ਗਲੋਬਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 21 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਨਾਰਾ

ਨਿਧੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਤਦ ਤਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਖਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

8. ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਪ੍ਰੀ-ਸੋਧ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ; ਇਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34(2)(b) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਲਈ 1996 ਦਾ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਜੋੜਨਾ ਜਾਰੀ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਹੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਮੌਜੂਦ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੁਆਰਾ; ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਤਦ ਤਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਖਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸੱਚਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਧਿਆਚਾਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 34(2)(a) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤਦ ਤਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਖਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

9. ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2)(ਅ) ਦੇ ਪੂਰਵ-ਸੋਧ ਅਨੁਸਾਰ "ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ" ਦੀ ਲੋੜ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਮਲਾਵਰੀ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਲਾਟਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਮਲਾਵਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਣ ਕਿ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਇਨਾਮ ਹੋਣ ਦਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਦੇਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕੇ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਇਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ, ਜੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਇਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ/ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

10. ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਪਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਧਾਰ, ਨਾਮਤਃ, ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੈ,

ਇਹ ਆਧਾਰ ਕੇਵਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਡੀਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਬਚਾਅ ਖੁਦ ਹੀ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮੱਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11. ਹੁਣ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜਿਹਾ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਤੋਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਲਾਟਾਂ ਦੇ ਅਮਲਗਮੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦੇ ਅਮਲਗਮੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਅਨੁਬੰਧ/ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਪਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਕੇਸ ਧਾਰਾ 34(2)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਮਤਃ, ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸੁਲਝਾਉਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨਾਮਤਃ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਪਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਭਾਵੇਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਇੱਕ ਇੱਕਪਾਸ਼ੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਰਾਇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਪਾਸ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਬਸ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦੇ ਅਮਲਗਮੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹਲਫਨਾਮਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਹਲਫਨਾਮੇ/ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਪਵਾਦਕ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ
ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਹਲਫਨਾਮੇ/ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ
ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ
ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਥੇ
ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸਬੂਤ ਸਮੇਤ ਖਾਤਾਸ ਦੀ ਕਲੱਬਿੰਗ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਾਲੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ
ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਗਮ ਨੇ ਮਿਤੀ 28.6.2004 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਰਥਨ ਦੁਆਰਾ ਖਾਤਾਸ ਦੀ ਕਲੱਬਿੰਗ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ/ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਧਾਰਾ 34

ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਏਗੀ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ,
ਭਾਵ, ਤੇਜ਼ ਨਿਪਟਾਰਾ।

14. ਇਹਨਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate